

Επιμόρφωση στην ενταξιακή διαπολιτισμική εκπαίδευση Συν/διδασκαλία

ΣΥΝ/
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Άννα Αφεντουλίδου
Ι.Ε.Π.

Ενταξιακή διαπολιτισμική εκπαίδευση

Γιατί η συνεργασία είναι αναγκαία;

Τα προβλήματα μέσα στην τάξη αυξάνουν ολοένα και πιο πολύ, γίνονται πιο σύνθετα, πιο έντονα και έχουν μεγαλύτερη διάρκεια- οπότε και η αντιμετώπισή τους πρέπει να είναι πιο συστηματική και πιο σύνθετη.

Υπάρχουν οφέλη: Μαθησιακά, Διδακτικά, Επαγγελματικά.

Αλληλοσυμπλήρωση και σύνθεση δεξιοτήτων.

Χαρακτηριστικά μίας επιτυχημένης συνεργασίας

Είναι εθελοντική

Απαιτεί ισοτιμία ανάμεσα στους συμμετέχοντες

Στηρίζεται στην ύπαρξη ή την καθιέρωση αμοιβαίων στόχων

Εξαρτάται από την αίσθηση της κοινής υπευθυνότητας για συμμετοχή και λήψη αποφάσεων

Στηρίζεται στο "μοίρασμα" των πόρων (υλικό και ανθρώπινο επίπεδο)

Τα άτομα που συνεργάζονται αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους για τις συνέπειες (θετικές ή αρνητικές) των πρακτικών που εφαρμόζουν

Απαιτεί ευελιξία και ανεπτυγμένες κοινωνικές, επικοινωνιακές και διαπροσωπικές δεξιότητες

Ως «συνδιδασκαλία» ονομάζουμε τη συμμετοχή δυο εκπαιδευτικών σε όλα τα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας (σχεδιασμό, διδασκαλία και αξιολόγηση) μιας συγκεκριμένης «τάξης».

Συν/διδασκαλία

Στη
συνδιδασκαλία
δύο
εκπαιδευτικοί
συνεργάζονται

- προκειμένου να διδάξουν μία διαφορετική/ανάμεικτη ομάδα μαθητών και μαθητριών, στον ίδιο φυσικό χώρο. Περιλαμβάνει, από κοινού καθοδήγηση όλων των μαθητών/τριών, είτε παρουσιάζουν δυσκολίες είτε όχι και προσαρμογές, όπου κρίνεται αναγκαίο, του αναλυτικού προγράμματος, προκειμένου να καλυφθούν οι διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες κάθε μαθητή/τριας.

Η συνδιδασκαλία είναι γνωστή

- από προγράμματα ειδικής αγωγής, όπου ένας/μία εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής παρέχει παράλληλη στήριξη σε ένα μαθητή ή μία μαθήτριά σε μια γενική τάξη κατά την ώρα του μαθήματος, από τα εργαστηριακά μαθήματα της Τεχνικής εκπαίδευσης, επίσης, από προγράμματα παιδαγωγικής κατάρτισης εκπαιδευτικών σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό επίπεδο, όπου ένας/μία έμπειρος εκπαιδευτικός σε ρόλο μέντορα καθοδηγεί και εποπτεύει ομάδα φοιτητών και φοιτητριών κατά την πρακτική διδακτική τους άσκηση. Και από την εφαρμογή της στην Α' ΕΠΑΛ. Η εμπειρία που καταθέτουμε προέρχεται από την τελευταία αυτή εφαρμογή, η οποία έχει αποδειχθεί πολλαπλά γόνιμη και αποτελεσματική («Έναλλακτική ενισχυτική διδασκαλία»)
- <https://mnaepal.wordpress.com/>

- Ως συνεργάτες πρέπει να αποκτήσουν εμπιστοσύνη μεταξύ τους, να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν την επικοινωνία, να μοιραστούν τις μικροδουλειές, να εργασθούν μαζί δημιουργικά, για να ξεπεράσουν προκλήσεις και προβλήματα, να προβλέπουν συγκρούσεις και να τις διαχειρίζονται προς μια εποικοδομητική κατεύθυνση.

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να γίνουν
συν-διδάσκοντες και άρα συν-εργάτες

Τα πρώτα βήματα

- **Εν αρχή ην η γνωριμία:**
- Το να γνωρίσουμε το «ταίρι» μας στη συνεργασία, μπορεί είναι μια διαδικασία απλή, αλλά συνάμα και περίπλοκη. Ιδίως αν συνεργαζόμαστε για πρώτη φορά. Αν ήδη γνωριζόμαστε ή συνυπηρετούμε, τα πράγματα γίνονται πιο απλά, αλλά και πάλι από κάπου πρέπει να ξεκινήσουμε.
- **Οι καλοί λογαριασμοί...:**
- Πριν από την έναρξη καλό είναι να έχουμε ξεκαθαρίσει τα βασικά σημεία της συνεργασίας. Βρίσκουμε το χρόνο να κουβεντιάσουμε μεταξύ μας και να συνεννοηθούμε για μια σειρά από πρακτικά ζητήματα που θα αντιμετωπίσουμε στην πορεία. Καλό θα ήταν να σημειώσουμε σε ένα χαρτί όλα αυτά, ώστε να μπορούμε να τα σχολιάσουμε αναλυτικά, αλλά και να αξιολογούμε την πορεία μας στη διαδρομή. Ο καθένας-μια καταγράφει τις απόψεις του γύρω από μια σειρά θέματα

Πριν ξεκινήσουμε
τη συνδιδασκαλία
είναι απαραίτητο
να έχουν
συζητηθεί τα
βασικά σημεία της

Όπως:

- Τι περιμένουμε από τους μαθητές/τριες όσον αφορά στη συμμετοχή τους στο μάθημα, την προετοιμασία τους, την αξιολόγησή τους
- Ποιους κανόνες θα ακολουθούμε στην τάξη την ώρα του μαθήματος και ποιες θα είναι οι συνέπειες όταν αυτοί παραβιάζονται.
- Πώς θα οργανώνουμε τους μαθητές-τριες μέσα στην τάξη
- Ποιες διδακτικές μεθόδους θα χρησιμοποιούμε
- Ποιες πρακτικές δραστηριότητες χρησιμοποιούμε (ομαδικές εργασίες, ατομικές ασκήσεις)

Πριν ξεκινήσουμε
τη συνδιδασκαλία
είναι απαραίτητο
να έχουν
συζητηθεί τα
βασικά σημεία της

- Πώς θα διαφοροποιούμε το μάθημα ανάλογα με το ενδιαφέρον, την ετοιμότητα, το μαθησιακό προφίλ, των μαθητών/τριών
- Με ποιους τρόπους θα επικοινωνούμε με τους γονείς
- Ποιοι θεωρούμε ότι πρέπει να είναι οι ρόλοι και ποιες οι ευθύνες καθενός/μιάς κατά τη διάρκεια της συνεργασίας
- Τι ελπίζουμε και τι φοβόμαστε από τη συνεργασία αυτή.
- Ποια θεωρούμε ότι μπορεί να είναι τα μεγαλύτερα εμπόδια που θα υπάρξουν στη συνδιδασκαλία
- Ποιες είναι οι γνώσεις μας για τη συνδιδασκαλία, τα μοντέλα της κ.λπ.

Μορφές συνδιδασκαλίας

Α΄ κατηγορία:

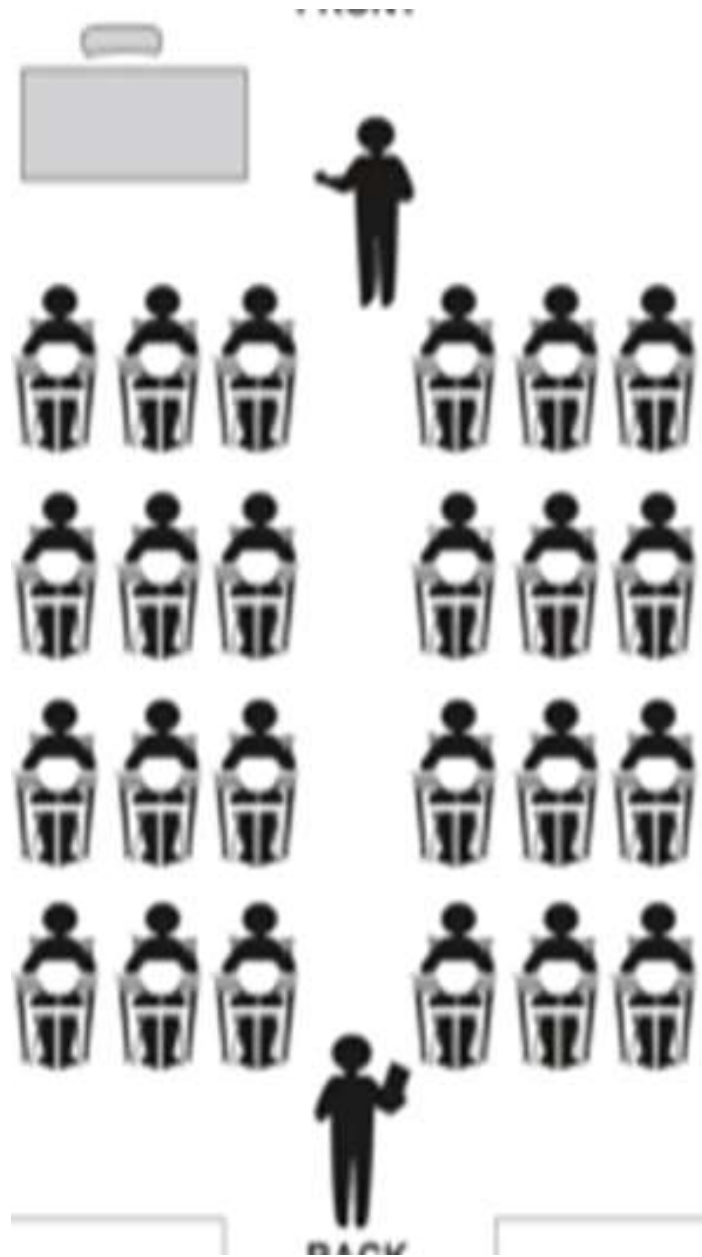
Οι εκπαιδευτικοί συν-διδάσκουν σε όλη την ομάδα των μαθητών και μαθητριών

1. Ο ένας/η μία
διδάσκει και ο
άλλος/η άλλη
περιφέρεται
και παρατηρεί
ή/και
υποστηρίζει

- Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ο έλεγχος της διαδικασίας ανατίθεται στον έναν/στη μία από τους δύο και ο άλλος/η άλλη κυκλοφορεί στην αίθουσα, ανάμεσα στους μαθητές και μαθήτριες, παρέχοντας διακριτική βοήθεια, ανάλογα με τις ανάγκες. Ο/Η περιφερόμενος/η εκπαιδευτικός μπορεί επίσης να συλλέγει στοιχεία για τη μαθησιακή διαδικασία, καθώς κινείται στην τάξη. Οι συνδιδάσκοντες/ουσες μπορούν να εναλλάσσονται στους δύο ρόλους και κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

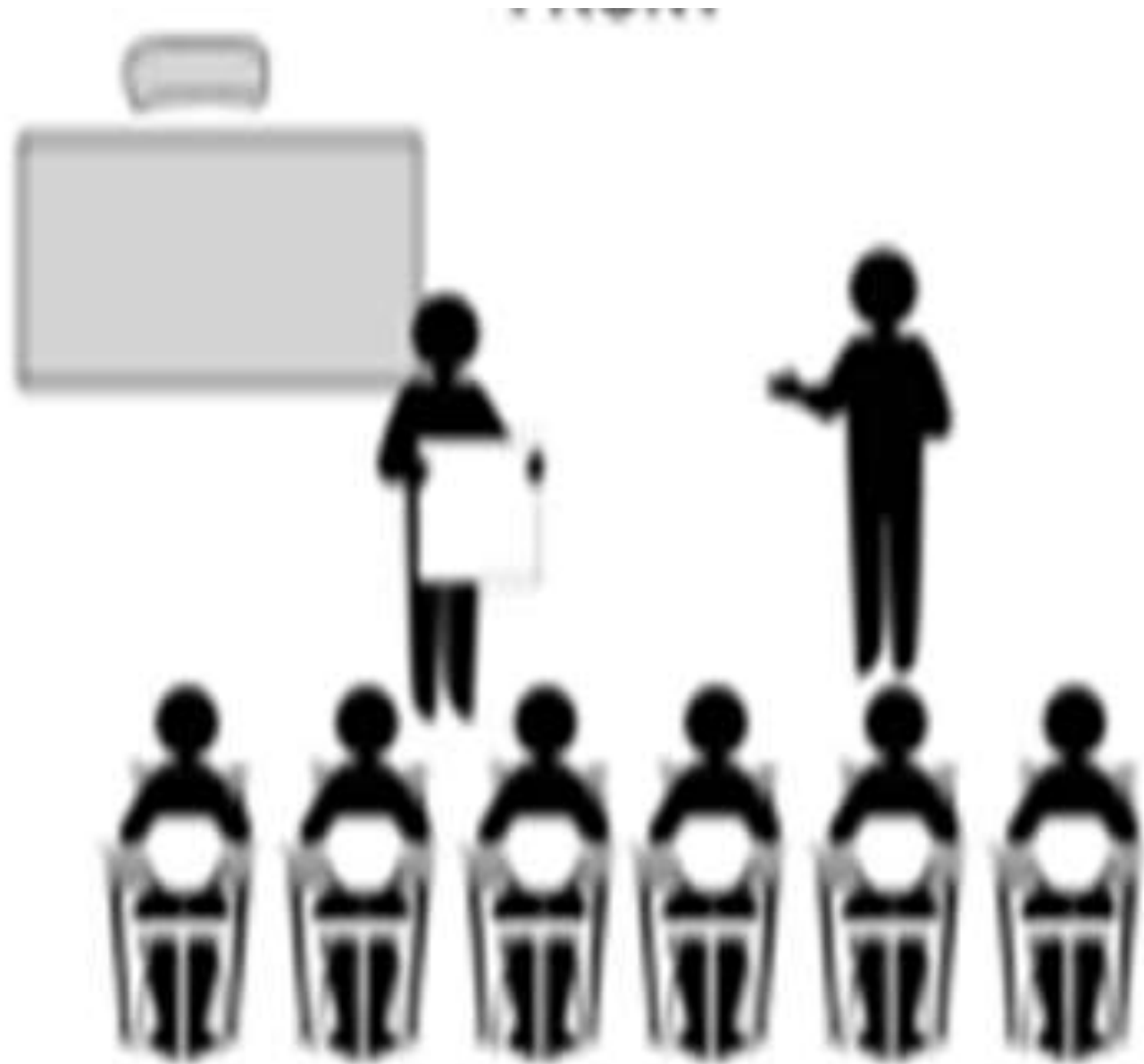
Ο ένας/η μία
διδάσκει και ο
άλλος/η άλλη
περιφέρεται και
παρατηρεί ή/και
υποστηρίζει

2. Ομαδική / Σύγχρονη Διδασκαλία

- Οι δύο εκπαιδευτικοί έχουν τον έλεγχο της διαδικασίας από κοινού. Η συγκεκριμένη πρακτική προϋποθέτει συναντίληψη μεταξύ των συνδιδασκόντων/ουσών. Δεν προτείνεται στην αρχική φάση που ακόμα οι συνδιδάσκοντες/ουσες ανα-γνωρίζονται μεταξύ τους. Ένας συνήθης τρόπος ομαδικής διδασκαλίας είναι ο ένας διδάσκων/η μία διδάσκουσα να έχει τον πρώτο λόγο στο μάθημα και ο άλλος/η άλλη να παρεμβαίνει ενισχύοντας, διευκρινίζοντας, σχολιάζοντας σημεία σχετικά με το περιεχόμενο του μαθήματος. Σε περιπτώσεις που οι εκπαιδευτικοί ανοίγονται σε νέες διδακτικές πρακτικές ακολουθούν τον συγκεκριμένο τρόπο συνδιδασκαλίας για την καλύτερη υποστήριξη της διαδικασίας.

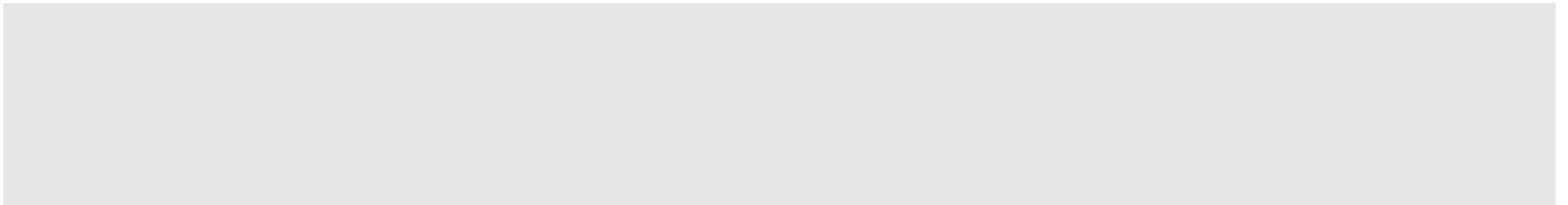
Ομαδική/
Σύγχρονη
διδασκαλία

Μορφές συνδιδασκαλίας

Β' κατηγορία:

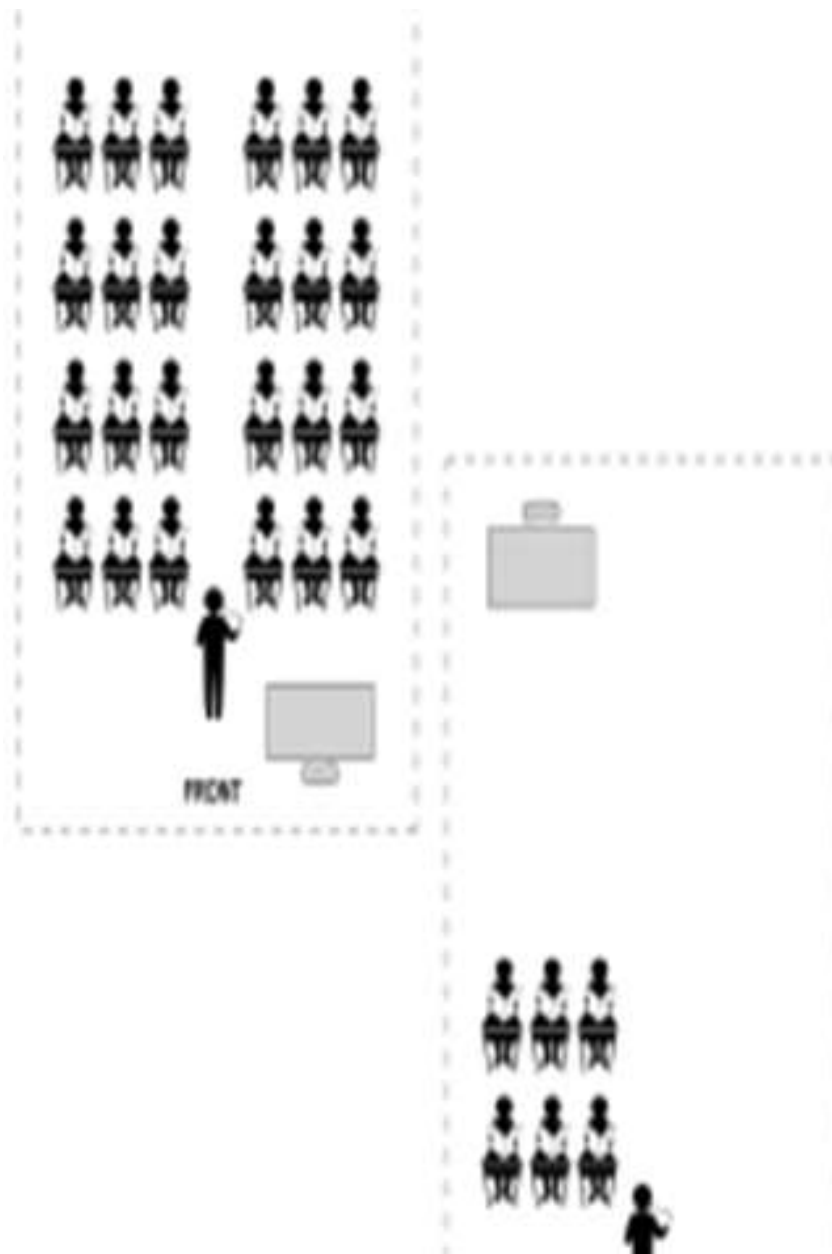
Οι εκπαιδευτικοί συν- διδάσκουν
ομαδοσυνεργατικά

3. «Συμπληρωματική»
[εναλλακτική] διδασκαλία:

- Ο ένας/η μία εκπαιδευτικός διδάσκει σε μεγαλύτερη ομάδα μαθητών/τριών, ενώ ο άλλος/η άλλη εκπαιδευτικός σε μια μικρότερη ομάδα, η οποία χρειάζεται περισσότερη στήριξη για την απόκτηση δεξιοτήτων ή γνώσεων που είναι απαραίτητες για τη συνέχεια. Η σύνθεση της μικρής ομάδας δεν είναι σταθερή, αλλάζει κατά τη διάρκεια του έτους και έχει συγκεκριμένο μαθησιακό στόχο.

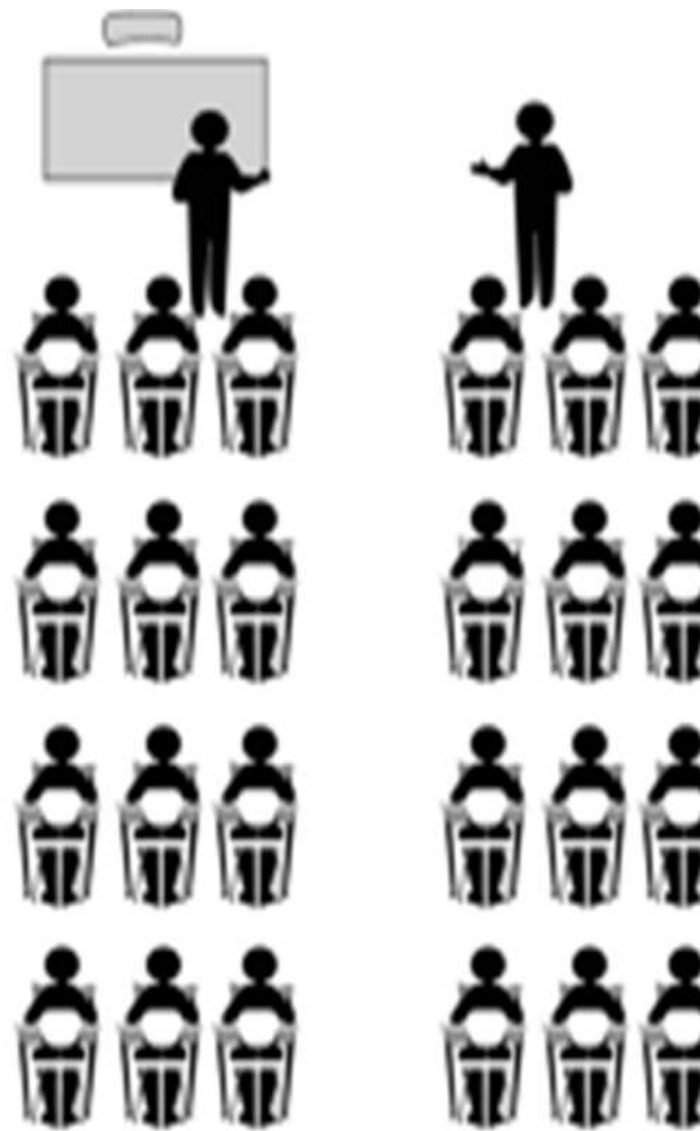
Συμπληρωματική διδασκαλία [εναλλακτική]

4. Παράλληλη διδασκαλία

- Οι διδάσκοντες/ουσες χωρίζουν τους μαθητές και μαθήτριες σε δύο ομάδες και ο καθένας/η καθεμία διδάσκει το ίδιο μάθημα σε κάθε ομάδα. Με την πρακτική αυτή ενισχύονται μαθητές και μαθήτριες που δυσκολεύονται να πάρουν μέρος στην ολομέλεια της τάξης. Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί περισσότερο να προσαρμόσει τη διδασκαλία του/της στο μαθησιακό προφίλ των μαθητών και μαθητριών. Επειδή υπάρχουν πολλές πιθανότητες το περιεχόμενο της διδασκαλίας (κυρίως οι λεπτομέρειες) και των δυο εκπαιδευτικών να μην ταιριάζει απόλυτα, λίγο πριν το τέλος του μαθήματος οι δυο ομάδες ενώνονται ξανά και παρουσιάζονται, σε ολομέλεια, τα βασικά σημεία του μαθήματος, όπως προκύπτουν και από τις δυο.

Παράλληλη διδασκαλία

5. Διδασκαλία σε «σταθμούς»

- Οι διδάσκοντες/ουσες χωρίζουν τους μαθητές και μαθήτριες σε ομάδες αλλά και το περιεχόμενο της διδασκαλίας σε σταθμούς, όπου προβλέπονται διαφορετικές δραστηριότητες με διαφορετικούς εξειδικευμένους στόχους, όσον αφορά σε δεξιότητες, στρατηγικές μάθησης κ.λπ. Οι διδάσκοντες/ουσες, για παράδειγμα, αναλαμβάνουν από έναν ή δύο σταθμούς και μπορεί να υπάρχει και σταθμός με ομάδα μαθητών και μαθητριών που να εργάζεται αυτόνομα. Οι ομάδες μπορεί να δουλεύουν πάνω σε διαφορετικά σημεία του μαθήματος, χρησιμοποιώντας και άλλα μέσα. Μια ομάδα μπορεί να χρησιμοποιεί Η/Υ για αναζήτηση πληροφοριών, άλλη να κάνει κάτι άλλο, μια τρίτη να δουλεύει πάνω σε ένα κείμενο κ.λπ. Οι ομάδες μπορεί να εναλλάσσονται στους ρόλους αυτούς είτε την ώρα του μαθήματος (αν είναι δίωρο προσφέρεται καλύτερα), είτε σε επόμενο μάθημα.

Διδασκαλία
σε
σταθμούς

Independent Station

Φύλλο Παρατήρησης για τις
γλωσσικές ικανότητες
επικοινωνίας
(βλ. «Περιγραφική
αξιολόγηση»
<http://iep.edu.gr/el/component/k2/content/39-pilotiki-efarmogi-tis-perigrafikis-aksiologisis>)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ	
Κατανόηση προφορικού λόγου	
Παραγωγή προφορικού λόγου	
Κατανόηση γραπτού λόγου	
Παραγωγή γραπτού λόγου	
Ενδιαφέρον και συμμετοχή	
Συνεργασία	
Αυτονομία και ανάληψη πρωτοβουλιών	
ΣΧΟΛΙΑ	
Δυνατά σημεία	
Σημεία και τομείς που χρειάζονται βελτίωση	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
ΓΙΑ
ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Δήμητρα Χ.
Χριστοδούλου

- Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας του εικοστού αιώνα, μετά την κατάρρευση των καθεστώτων των ανατολικών χωρών, μεγάλο μέρος του πληθυσμού τους μετακινήθηκε σε ευρωπαϊκές χώρες, με σκοπό την εξεύρεση εργασίας. Από την εποχή αυτή και ως τις μέρες μας ζουν και βιοπαλεύουν στη χώρα μας χιλιάδες οικονομικοί μετανάστες, όπως το παιδί του ποιήματος, που κερδίζει το ψωμί του στα φανάρια της λεωφόρου και κοιμάται στο μηχανοστάσιο του εργοστασίου. Το ποίημα περιλαμβάνεται στη συλλογή *Το κυπαρίσσι των εργατικών* (1995).

Δήμητρα Χ.
Χριστοδούλου.
Για ένα παιδί
που κοιμάται 1

- Νύχτα. Η κίνηση αραιή στη λεωφόρο.
- Μεξ στο κλειστό, το φωτισμένο εργοστάσιο,
- Οι μηχανές, αποσταμένες μα άγρυπνες,
- Επιβλέπουν σαν άκακοι γίγαντες
- Τον ύπνο του μικρού. Στριμωγμένος
- Κοντά στη σκάρα του ατμού,
- Με του αδερφού του το παλτό σκεπασμένος
- Ξεκουράζεται.
- Όλη τη μέρα δουλεύει στα φανάρια
- Σκουπίζει τζάμια βιαστικά με το κόκκινο.
- Εισπράττει κέρματα ή την εύλογη αγανάκτηση.
- Περιμένει το επόμενο φανάρι.
- Τίμια κερδίζει έτσι το ψωμί
- Και το μερίδιο του νυχτοφύλακα,
- Που τον αφήνει να κοιμάται εκεί μέσα.

Δήμητρα Χ.
Χριστοδούλου.
Για ένα παιδί
που κοιμάται 2

- Τα χιονισμένα βουνά της πατρίδας του,
- Τα χέρια της μάνας του που τύλιγαν γύρω του
- Γυναίκειο μαντίλι για το κρύο,
- Το δάσκαλο που πληρωνότανε με γάλα
- Μόλις θυμάται.
- Θυμάται κάτι ελληνικά από το στόμα του,
- Που τώρα εδώ ακούγονται αλλιώςτικα.
- Όχι σαν βότσαλα γυαλιστερά μεγάλης θάλασσας,
- Όχι σαν ποδοβολητό του αλόγου
- Ενός ανίκητου στρατηλάτη,
- Αλλά να, σαν τα κέρματα στην τσέπη,
- Σαν το φτύσιμο στο βλέμμα του πελάτη.
- Καμιά φορά πιο εγκάρδια
- Σαν τούτο δω το βουητό της σκάρας,
- Που όλο ανεβάζει το θερμό ατμό.

Ποιες δραστηριότητες θα επιλέγαμε που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών μας;

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε βοηθητικά video με μουσική ή τραγούδια κ.λπ

Ποια **μορφή συνδιδασκαλίας** θεωρούμε ότι θα ήταν πιο αποτελεσματική;

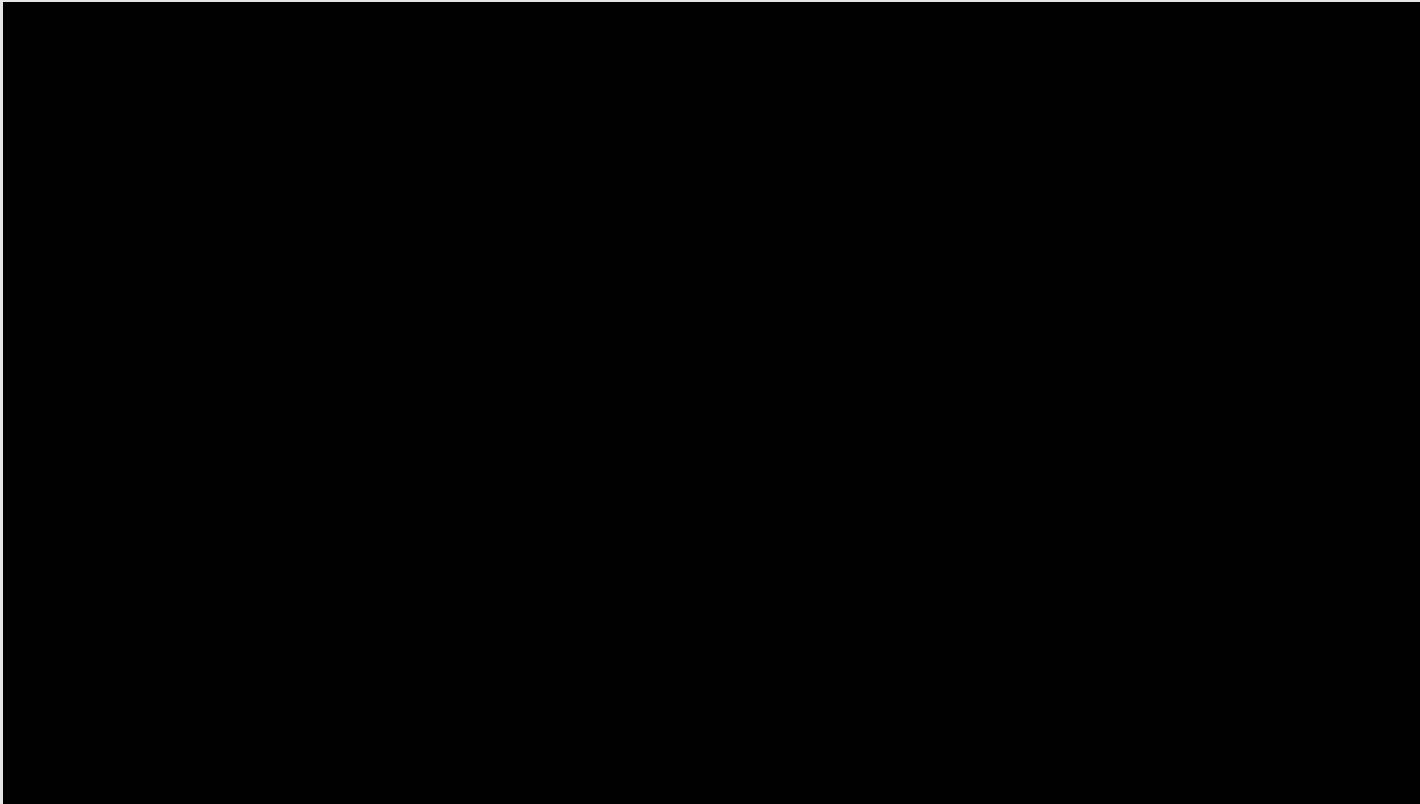
Θα μας βοηθούσε ένα Φύλλο Παρατήρησης;

Μπορούμε να αφηγηθούμε την «ιστορία» του ποιήματος με εικόνες; Κάνοντας ένα κολλάζ με φωτογραφίες; Ή ζωγραφίζοντας;

Ποια κριτήρια Παρατήρησης θα επιλέγαμε για το συγκεκριμένο κείμενο σύμφωνα και με τις ανάγκες μιας συγκεκριμένης τάξης;
;

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ	
ΣΧΟΛΙΑ	

Ενδεικτική πρόταση
Τραγούδι «Μετανάστης»
(Γιώργου Αετόπουλου)

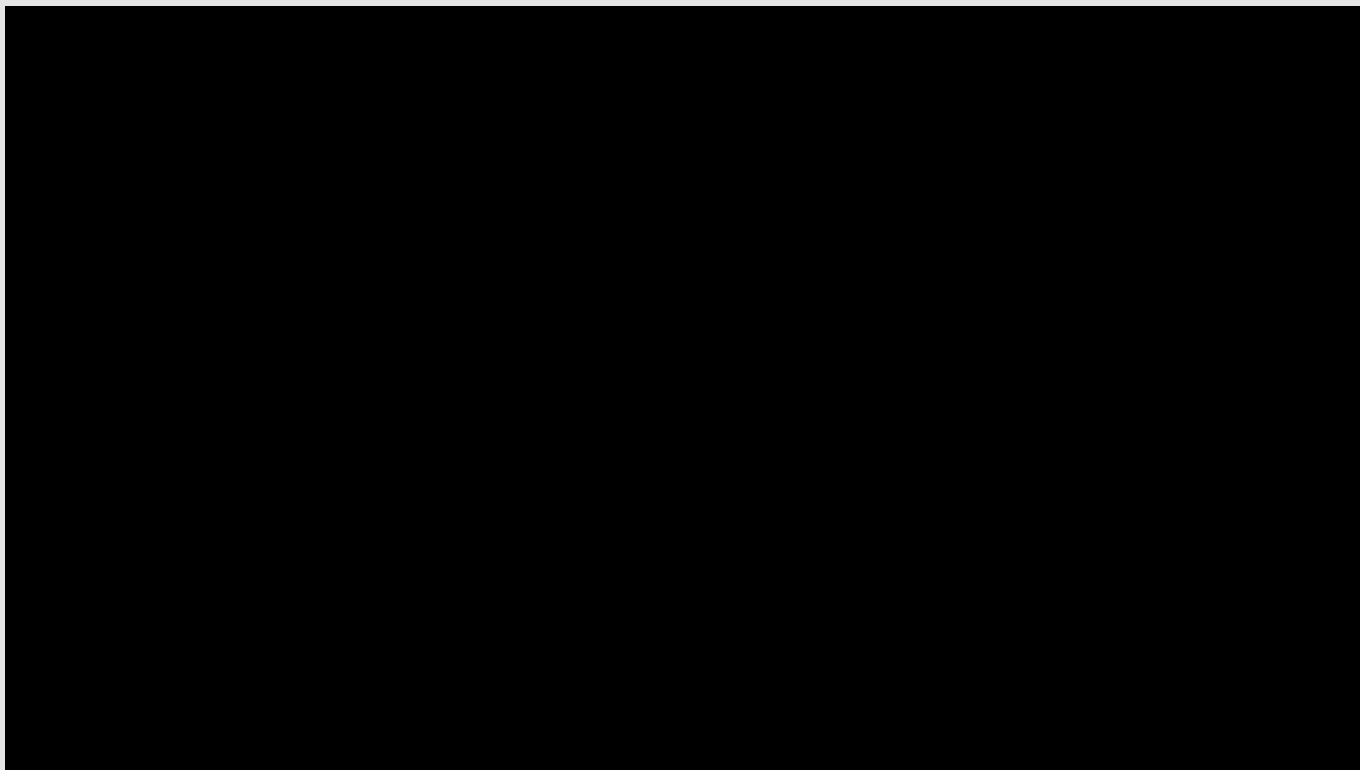

- Ποια σημεία από το τραγούδι θα ήταν χρήσιμα στην (συν)διδασκαλία μας; Γιατί;

Ενδεικτική πρόταση

Το βαλς των χαμένων ονείρων

Μάνος Χατζιδάκις/video από την ταινία *Το κόκκινο μπαλόνι* του Αλμπέρ Λαμορίς

- Υπάρχουν εδώ γεγονότα, συναισθήματα και πράξεις που τα καταλαβαίνουμε παρόλο που δεν υπάρχει ομιλία; Πώς θα μπορούσαμε να τα αξιοποιήσουμε στην (συν)διδασκαλία μας;

Ερωτήσεις αναστοχασμού

Πιστεύουμε ότι η
μεθοδολογία της
συνδιδασκαλίας θα
μπορούσε να συμβάλει
στη δουλειά μας;

Την έχουμε
αξιοποιήσει ποτέ;

Πώς θα μπορούσαμε
να την εντάξουμε στη
διδασκαλία μας;

Επιμόρφωση στην ενταξιακή διαπολιτισμική εκπαίδευση Συν/διδασκαλία